

3
མཚན།།གཡར་ལུ་མེ་གཡ།

ཉེ་ལུ་ལོ་

མི་རིགས་དབེ་བསྐྱེད་ཁང་།

3513

༡༡། །ཐ་སྐྱད་གསར་བའི་

ཕྱོགས་བརྒྱུགས་རིག་གཞུང་སྐྱ་

རངས་སྐྱང་བ་ཞེས་བྱ་བ་

བཞུགས་སོ། །

དབ་དང་པོ།

མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་གིས་བེ་ཅིན་དུ་བསྐྱེད་བའོ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལ།

書號:094(3)017

漢藏新詞匯

第一集

民族出版社編輯出版

地址:北京國子監街54號

北京市書刊出版業營業許可證出字第047

中央民族印刷廠印刷

新華書店發行

1954年5月北京第一版

1957年3月北京第五次印刷

787耗×1092耗 1/50 印張4張

印數:13,501—26,600冊 定價:一角四分

統一書號: M17019·藏2

༡༥། །འདི་འི་གྲིང་གཞི་ལ། དང་དུས་ཀྱི་ཐོད་ཀྱི་
 ཡི་གེ་གཉིས་པན་ཚུན་ཚུམ་བསྐྱུར་གྱི་ལས་འདི་གིན་དུ་
 བས་ཀྱང་འགངས་གལ་ཆེ་བ་སྒྲོམ་མི་དགོས་ལ། དེ་
 ལྟར་ན། ཐ་སྟེན་གསར་པ་དག་བསྐྱུར་ན། དོན་
 མ་ནོར་ཆོག་ཀྱང་གཅིག་ཐོག་དུ་གནས་པ་ཞིག རང་
 རའི་ཐོད་ཡིག་ཚུམ་སྐྱུར་པ་ཀྱན་ནས་ཏ་ཅང་གཙོ་ཐོར་
 བཟུང་སྟེ་རིམ་གྱིས་ཐག་གཅོད་དགོས་པའི་གནད་ཞིག་
 ཡིན་ལ། ཉེ་ཆར་ལོ་གསུམ་བཞི་ཙམ་གྱི་སྒྲོན་ལ་ཐོད་
 ཡིག་ཚུམ་སྐྱུར་པ་འགས་ཀྱི་ཡིག་མིང་གསར་བད་
 དཀོལ་གྱི་ཀྱང་དཔེ་དག་ལས་འགྲེལ་བཤད་གང་ཡོད་དོར་
 ཏེ། གཞིའི་ཐ་སྟེན་གསར་པ་ཁོ་ན་བསྐྱུས་ནས་
 བསྐྱུར་མོད། འོན་ཀྱང་པན་འབྲས་ཆེན་པོ་མ་བྱུང་སྟེ།
 ཀྱི་མཚན་ནི། གཞིའི་མིང་གསར་དག་ལས་མང་པོ་
 ཞིག་གནས་སྐབས་ཐོད་ལ་མཁོ་གལ་མི་ཆེ་ཞིང་། བས་
 ཀྱན་ཉེར་མཁོ་འི་ཐ་སྟེན་ཀྱང་དེ་ཚུམ་མི་འདང་བ་
 རྒྱུ་ཡིན་པ་ལས་ཀྱི་ཐ་སྟེན་ཀྱང་དེ་ཚུམ་མི་འདང་བ་

དང་། གཞན་ཡང་དེ་དུས་མོད་ཡིག་དུ་བརྒྱུར་ཟིན་
 དཔེ་ཆ་ཉ་ཅང་ཉུང་བ་དང་། རང་ལ་སློབ་ཅི་གཤེད་ཆོག་
 པའི་ཉམས་སྦྱང་ཕྱི་ཕྱོད་ལས། གང་བརྒྱུར་ཐ་ཉུང་དེ་དག་
 མོད་ལ་མཁོ་གལ་ཆེ་དུང་བརྒྱུར་ལུགས་འབྲིག་མིན་ཅི་……
 རིགས་བྱུང་འདུག དེ་ཉུང་མོ་ཆོ་འི་ཐབས་ཚུལ་དེ་དག་
 འཁྱུར་ལུགས་མ་ནོར་བ་དང་ཆོག་གཅིག་མཐུན་ཡོང་བའི་
 སློབ་འབྲེད་ཡང་དག་པ་ཞིག་མིན་ལས་ཆེ་ལ།

ཉེ་ཆར་ལོ་ཁ་ཤས་རིང་ཙམ་བརྒྱུར་སྐབས་སུ་……
 རེད་ཅག་རང་ལ་ཐོབ་པའི་ཉམས་སྦྱང་ཕྱི་དང་། བཤད་
 མ་ཐག་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་ལ་བརྟེན། ཟུའི་ཐ་
 ཉུང་གསར་པའི་རིགས་ནམས་མོད་ལ་མ་ནོར་གཅིག་……
 མཐུན་དུ་བརྒྱུར་བ་ལ། རང་གིས་ཙམ་བརྒྱུར་གྱི་བྱ་བ་
 དངོས་སུ་ལག་ལེན་བྱས་ཐོག་གཞན་གྱི་ཉམས་སྦྱང་ཡང་……
 བརྒྱུས་ནས་དཔེར་ན། ཁྱོད་ལས་ལྷགས། ལྷགས་
 ལས་ནོར་སྤངས་པ་བཞིན་དུ་འདོད་ལེན་གང་ལོས་བྱ་……

རིགས་ལ། དེའི་ཕྱིར་ ༡༩༥༢ ལོར་ཐུག་ཕྱིར་བཞུགས་
 བའི་དཔེ་དཀར་ལས་མིང་ཚིག་གསུམ་པ་གང་ཡང་བུས་
 པ་སོགས་བརྒྱུད་ལུགས་གཅིག་མཐུན་གྱི་གྲྭ་སྒྲིག་བྱས་་་་
 བ། དཔེར་ན། རྒྱུ་ལུ་གཅིག་ཡུ་ལ་ཡང་བརྒྱུད་
 ལུགས་བཅུ་གཅིག་ཅས་ཡུང་བ་སོགས་ཀྱིས་མཆོད་འདྲ་་་
 མིན་སྐྱོ་ཆོགས་ཤིག་འདུག་གོ །

དོན་གྱི་དབང་འདི་ལ་བསམ། ན་ནིང་དཔྱར་ཁ་
 བེ་ཅིན་དུ་རྒྱན་གནས་པོད་ཡིག་ཚོས་རྒྱུད་པ་ཁ་གས་་་་
 དང་། དེ་རྩེང་རྩོ་རུབ་རུབ་ཡུང་ཁག་ནས་ཆེད་ལྷས་
 པོད་ཡིག་ཚོས་རྒྱུད་པ་འགའ་ཞིག་བཅས། མཉམ་
 དུ་སྐར་ཡོད་ཕྱི་མོ་དེ་ལ་བརྟུག་གཞིག་མི་ཉུང་བ་བྱས་ན།
 དང་པོ་དེ་ཀྱན་སྒྲོང་ལ་ཕྱི་མོ་དེ་ལས་རྒྱན་མཁོ་དེ་ཐ་སྟོན་
 གསུམ་པ་གཤམ་ཆེད་རིགས་ལ་བརྒྱུད་ལུགས་གཅིག་དུ་་་་
 འབབ་ན། དཔེ་བརྒྱན་ཁང་འདིར་དེ་ཞིག་ཆད་མར་
 འཛིན་ཆོག་རྒྱས་ནས། ཐ་སྟོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ལ་གྲོས་

མོལ་སྒྲོ་ནས་བཀལ་བརྟགས་ཅི་ཙམ་ཤུག་རུང་གཅིག་དུ་
 ཁ་ཚེན་མ་ཚེད། དེའི་ཕྱིར་བརྒྱུར་ལུགས་གཉིས་གསུམ་
 ཙམ་རེ་མི་འཛོག་ཐུ་མེད་ཤུང་ངོ་། །དེས་ན་ད་དུང་མིང་
 ཚིག་གཏན་ཁེལ་རུང་བའི་དུས་ལ་མ་བཟམ་བར་སྒྲུང་ལ།
 ཡིན་ཀྱང་འཆར་གཞི་དང་པོ་འི་སྐོར་འདི་ཅུང་ཟད་སྒྲོས་
 ན། རྗེས་སོར་བརྟག་དཔྱད་ཀྱི་གཞི་དང་། རྗེ་
 ཕྱིའི་ཕྱོགས་སྒྲོན་ལ་པན་འགོ་སྟམ་ནས། དེབ་རུང་
 ཞིག་དཔར་དུ་བརྒྱན་ཏེ་བཀྲས་བ་འདི་ལ་ད་དུང་སྒྲོན་
 མང་པོ་ཡོད་སྟེད་དེ། ༡༩༥༢ ལོར་ཕྱི་མོ་བརྒྱུགས་
 ཚེ་ངེད་ཅག་ལག་དུ་པོད་འགྱུར་གསར་བའི་དཔེ་རིགས་
 ཆ་ཚང་མ་ཡོང་སྟེང་། རྗེ་རྣམ་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔེ་གཉིས་
 ཙམ་ལས་མ་འཁྱོར་བ་དང་། རྗེ་ས་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་
 གཅིག་ཀྱང་བརྟེན་སོན་མ་ཤུང་། དེ་རྗེས་ ༡༩༥༣ ལོར་
 ཕྱོགས་སོ་སོའི་བརྒྱུར་དཔེ་ཁ་གསལ་འཁྱོར་མོད་ཀྱང་།
 འདི་གར་ལས་འགན་གཞན་མང་བས་རྒྱུན་དུ་འགྲི་.....

བུས་ཀྱི་རྩོམ་ཐོགས་ལ། མ་ཟད་ད་ལྟ་ཡང་ཆ་ཚང་བ་
 ཞིག་ལྟ་ཅི། རྒྱ་ཡིག་ཉིད་མཁོ་འི་མིང་ཆོག་དང་།
 ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་མོད་འགྱུར་མང་རབ་ཞིག་བསྐྱུ་
 བྱལ་མ་བྱུང་ངོ་། དེས་ན་དེ་བ་ཅུང་འདི་ལ་མིང་ཆོག་
 ཉིས་སྟོང་ཅུ་ལས་མེད་པས། བྱ་བ་འདིའི་འགོ་ཅུ་
 བརྒྱམས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་མིང་ལ་ཡང་དེ་བ་
 དང་པོ་ཞེས་བཤད་ནས། འབྱུང་འགྱུར་ན་ཆ་ཀློན་
 ལ་སྟོས་པའི་ཕྱི་མོ་སྒྲིག་བུས་གྲོས་བསྐྱུར་བཅས་དེ་བ་
 གཉིས་པ་སྒྲིག་འདོད་ཀྱི་ཀྱན་སྟོང་ནས་མར་ཡོད་ཀྱང་།
 མ་ཕྱོགས་སོ་སོའི་གཟིགས་མཁན་དང་ཚུལ་སྐྱུར་མཁན་
 རྣམས་ཀྱིས་རྟོགས་རུ་མེད་ན། དེ་འདོད་དེ་མི་
 བཞིན་མི་འགྲུབ་ངེས་པས། གཟིགས་མཁན་དང་
 སྐྱུར་མཁན་ཚང་མས་དེ་བ་ཅུང་འདིའི་བསྒྲིག་ཚུལ་དང་
 བསྐྱུར་ལུགས་སོགས་གང་ཆ་ནས་དགོངས་འཆར་བྱི་གོ་
 མར་ལྟོག་པར་བགྲོལ་གནང་འཚལ་ཞེས་འདི་དག་གླིང་

གཞིའི་ཚལ་དུ་ལྷུ་ས།

編輯經過

在藏語翻譯工作中，對於一些漢語新詞，應如何正確的翻譯成藏語，如何求得譯法上的統一，這是我們藏語翻譯工作者應當特別重視，並應逐步解決的一個問題。

三四年前就有些藏語翻譯工作者，試圖解決這一問題，曾進行過翻譯漢語新名詞詞典的工作，把幾本漢語新名詞詞典中的許多詞，省去它的註釋部分，僅將每個單詞，孤立的譯成藏語。這些詞大部分是在藏語翻譯中目前還用不到的。相反的，很多藏語翻譯中常用的新詞在那些新名詞詞典中反而沒有。當時藏語的翻譯出版物很少，翻譯漢語新名詞的經驗還不多，因此所譯的詞即或是需要的，可是那譯法也往往不大適用，是以我們認為這種辦法不是求譯法正確、統一的途徑。

根據這幾年來作藏語翻譯工作中的一些體會，並吸收了以上的經驗，我們認為要想把漢語新詞譯為藏語的工作作到譯法正確而統一，只有在翻譯出版工作的實踐過程中，

吸取各方面的實際經驗，不斷的提煉，才能逐漸的達成。於是我們自一九五二年起，就開始從各地的藏語出版物中，分別收集和摘錄了一些漢語的常用詞的藏語譯法，想作一些初步的積累工作，爲統一譯法作好準備工作。在收集的過程中，發現同一個新詞有很多不同的譯法是常遇到的問題。例如：『侵略』一詞，我們已看到的就有十一種不同的譯法，這可以說明目前新詞的譯法上，存在着十分混亂的現象。

去年的五月間，我們曾與來京的西南和西北的幾位藏語翻譯工作者根據已收集到的材料，進行了研究和討論。我們原希望經過這次的討論，可以將一些最重要和最常用的新詞譯法，求得初步的統一，作爲我社內部暫時的翻譯標準，但是經過討論以後，有些新詞的譯法，大家意見仍不能完全一致。現在我們決定先將這次經過各方翻譯工作者討論過的一些材料，彙編成這本小冊子，供獻給大家作爲更進一步研究和討論的參考資料。

這本小冊子中，我們知道仍存在着許多缺點，因爲有些藏語出版物，雖然出版已

久，我們還沒有機會看到，有些雖曾經看到過，但也看的很少，像西南的和拉薩的出版物，我們就看到的非常少，以致未能把這些出版物中的新詞譯法收集到這本小冊子裏來。更由於我們的力量和時間關係，就是目前有一些已常用的漢語新詞的譯法，也沒有完全收集進來。這本小冊子僅收集了兩千多條新詞的譯法，當然只能算是開了一個頭。今後我們願意仍繼續努力把這一工作做下去，但是真要做好這一工作，沒有各地藏語翻譯工作者的幫助是不可能的。希望各地的讀者和藏語翻譯工作者，對這一本小冊子中所收集的材料和編輯方法，以及對於每個新詞的譯法，都能多多提出意見，幫助我們共同推進這一工作。

བསྐྱེག་ཚུལ།

འདིར་ཐོག་མར་མིང་ཆོག་བདུས་པའི་ཚུལ་ལ་”

གསུམ་ལས།

’ སྤྱིར་ཐ་སྟད་གསར་རྒྱུ་གི་དབྱེ་མཚམས་……”
གསལ་པོར་འབྱེད་པ་དཀའ་ནའང་། དེབ་འདི་བསྐྱེག་
སྐབས་ཀྱི་སྐད་ལ་རྒྱན་པར་བརྗོད་རུང་། བོད་སྐད་
ལ་སྤྱིར་མེད་པའམ་ཡོངས་སུ་མ་གྲགས་པ་ནམས་གཙོ་……
པོར་བདུས།

2 མིང་རྒྱུང་དང་ཆོག་རྒྱུང་མ་ཡིན་པའི་མིང་ཆོག་
དུ་མ་སྤྱིར་ནས་བྱུང་པའི་རྗོད་པ་རིང་བོ། དཔེར་ན།
人民民主統一戰綫 ཉམ་བུ་ལས། མི་དམངས་།
དམངས་གཙོ། འཕགས་ཕྱོགས་གཅིག་འབྱུར་གསུམ་པོ་
བསྐྱེགས་ནས། རྒྱལ་དབྱེ་ཆོག་ཐུན་གང་འཕྲོག་སྤྱིར་
ན་འབྲིག་པའི་རིགས་འདིར་མ་བཞོད་ལ། འོན་ཀྱང་

ཕྱི་ཕྱིར་གྱི་དབང་གིས་མིང་དང་ཆོག་ཀྱང་སོར་བཞག་

ཐུང་ན་མི་བདེ་བའི་རིགས་ལ། དཔེར་ན།

中國人民政治協商會議 ཉ་ཕུ་བརྒྱུར་ཆེ། གྲོས་
མཐུན། གྲོས་ཆོག་སོགས་སོ་སོར་ཡོད་ཀྱང་།

གྲོས་མཐུན་གྲོས་ཆོག་ཞེས་དེ་ཀ་རང་དུ་བཞག་ན་མི་བདེ་
པས། གྲོས་མཐུན་ཆོག་འདུ་ཞེས་བཅས་དགོས་ཕྱད་
བ་དེ་འདྲའི་ཆོག་རིང་ཡང་བཞག་ཡོད།

༢ ན་མ་རྒྱན་མཁོ་བའི་ཆོག་ཅུང་ཟད་རིང་དུང་ཁ་
གས་འདིར་བཞོད་པ། དཔེར་ན། ཟེལ་གཞོན་དང་གྲ་
ཡངས་ཟུང་འབྲེལ་ཞེས་པ་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་ཞབས་
འདེགས་ཞུ་བ་ཞེས་པ་ཉ་ཕུ་ལོ ། །

གཉིས་པ། རྒྱ་ཡིག་གཅིག་ལ་ཤོད་ཡིག་དུ་
བརྒྱུར་ཚུལ་དུ་མ་ཡོད་པ་ལ་ནས་པ་གཉིས་ཡོད་དེ།

༡ རྒྱ་ཡིག་དེ་ལ་དོན་དུ་མ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་
ཡིན་པ། དཔེར་ན། 貸款 ཞེས་པ་གཅིག་ཕུ་

གཞུང་བུན་གཏོང་བ་དང་། མེན་པ་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་
 བ་དང་། 候補 ཉུ་ཕུ་ཕྱོད་ཞུགས་དང་རྗེས་སྡོན་
 གཉིས་ལ་འཇུག་པ་སོགས་དེ་དག་ལ་མཆན་རེ་བཅུགས་་་
 ནས། བསྐྱར་ཚུལ་སོ་སོར་བཞོད་དེ་དཔེར་བརྗོད་ཀྱང་
 འགའ་རེ་བཞག་ཡོད་ནི། །

2 རྒྱ་ཡིག་དེ་ལ་དོན་གཅིག་ཁོ་ན་ལས་མེད་ཀྱང་་་
 མོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ཐུགས་འདྲ་མིན་ཏུ་མ་ཕྱུང་བ་ནི།
 ཀུན་ལ་སློཾ་ཅི་གཏད་ས་རེ་ཡོད་པས། སྐྱོས་མོལ་སྐྱོག་
 མཐའ་གཅིག་ཏུ་གཏན་ལ་འབེབས་མ་ཐུབ་པར་བརྟེན།
 འགྱུར་འདྲ་མིན་དེ་དག་མཉམ་ཏུ་བཞག་པ་ཡིན་ལ། དེ་
 ཡང་མང་སྟོགས་འཐད་པ་ལ་ཨང་རྟགས་ 1 འདི་་་་
 དང་། ཟུང་སྟོགས་འཐད་པ་ལ་ཨང་རྟགས་ 2 འདི་
 བཞོད་པ། དཔེར་ན། 侵略 ཉུ་ཕུ་ལ་
 1 བཅན་གྱིས། 2 གནོད་སྦྱེལ་ཞེས་འདི་འདྲའི་
 ཨང་རིམ་གྱིས་ཡོད། ཡང་མིང་དེ་བཞག་དང་འཐད་

ནས་གྲུབ་པའི་ཆོག་ལ། དཔེར་ན། 侵略陣營 ཉི་
བུ་ལ་ཨང་རྟགས་ 1 འདི་ཅན་གྱི་བརྒྱུར་ལུགས་ཉི་རྟ་
འཛིན་གྱི་དང་། ཡང་བརྒྱུར་ལུགས་ཏུ་མ་ཡོད་པ་ཆང་
མ་འཕྲད་ནས། ཆོག་གོང་འོག་ལ་བརྟོས་ཏེ་སྦྱོར་དགོས་
རིགས་ལ་ཨང་རྟགས་བརྒྱབ་མེད་དོ། །

གསུམ་པ། རྒྱ་ཡིག་ཏུ་མ་ལ་མོད་ཡིག་གཅིག་
གིས་འབྲུས་པ། དཔེར་ན། 專制 འདི་དང་། 獨裁
འདི་གཉིས་ཀྱི་མོད་ཡིག་ཏུ། གཅིག་ཆོད་ཅེས་བྲིས་པ་
དང་ 決議 འདི་དང་ 議定 འདི་ལ་མོད་ཡིག་ཏུ།
ཁྱེས་ཆོད་ཅེས་བྲིས་པ་སོགས་རྒྱ་ཡིག་ལ་སྐྱ་མི་འདྲ་བུ་
དོན་ལ་ཁྱད་ཆེན་མེད་པས། མོད་ཡིག་ལ་སྐྱ་ཆུགས་
ཀྱིས་ཁྱད་འབྱེད་དགོས་མེད་དོ། །

བཞི་པ། རྒྱ་སྐད་ཀྱི་མོ་དོན་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་
པོ་ཡོད་ཀྱང་། མོད་སྐད་ལ་དེ་ཉུང་འབྱེད་དཀའ་བའི་
རིགས་ལ་ནན་གྱིས་ཁྱད་པར་བྲེས་ཡོད་ཀྱང་། འཕྲོད་

མི་རིགས་མོད་མང་མང་ཁ་སྐྱོན་ཐུབ་མི་ལ་བརྟ་དགོས་
 བ། དཔེར་ན། 民族 ལ་མི་རིགས་དང་། 人類
 ལ་མི་རི་རིགས་ཞེས་བྲིས་པ་ལྟ་བུ། ཡང་གཏན་ནས་ཁྱད་
 འབྱེད་ཐབས་མ་ཉིད་པར། གནས་སྐབས་དོད་ཅམ་
 བཞག་ནས་རིམ་གྱིས་ཞིབ་དཔྱད་ཆོག་པ། དཔེར་ན།
 機關 དང་ 機構 གཉིས་ཀྱང་། ལས་ཁུངས་ཞེས་
 བསྐྱར་བ་ལྟ་བུའོ། །

ལྟ་བུ། རྒྱ་སྐད་ལ་སྐྱོ་དོན་གཉིས་ཀྱང་ལྷན་དུ་
 ཞིབ་ཆ་ཡོད་དུང་། མོད་སྐད་ལ་རིམ་ཞིག་ཐོན་དཀར་བ་
 མིན་ན། དོན་ཕལ་ཆེར་འདྲ་བ་ཞིག་བཞག་ནས་རིམ་སྐྱོ་
 ཞིབ་འཇུག་ཆོག་པ། དཔེར་ན། 通貨 ལྟ་བུ་དེའུ་ལོར་
 ཅམ་མིན་ཀྱང་རིམ་ཞིག་དེའུ་ལོར་དུ་བསྐྱར་བ་ལྟ་བུའོ། །

དུག་པ། མིང་ཆོག་གལ་ཆེན་ལ་ལ་མོད་སྐད་དུ་
 བསྐྱར་ཐུགས་ནས་དག་ཞིག་ད་དུང་མ་ཉིད་ཀྱང་། ནམ་
 རྒྱུན་དུ་བརྗོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ན་ཆོག་བསྐྱར་དུ་བཞག་པ།